

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XXIX. De testibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

stis quodammodo esset in propriâ causâ, quâ simili ratione causæ Aduocatus vel Procurator non potest in eâdem testis produci. *cir. c. Statutum. c. Si testes. §. Testes quos causa 4. q. 3. & l. ult. de testibus.* & docet *Innoc. in c. de arbitris. n. 1.* quod iudex, Aduocatus, & executor, non possint esse testes, idq; verum est, tamen si quispiâ deposuerit munus Procuratoris, vel Aduocati, quia nihilominus ad causam, quam semel susceperat, affectus esse censetur, secundum *Imolam. hic. n. 7.* idcircoque saltem non integer seu omni exceptione maior testis esse potest, vti docet *Farin. q. 60. n. 159.* & confert ad hoc, quod legitur in *l. ult. C. de Assessorib. junctâ gl. verb. vindicare.* quod Aduocatus causæ, etiam finito officio, non possit in eâdem esse iudex vel assessor, & additur ratio, ne aduocationis suæ memor incorrupti iudicis non possit nomen præferre.

Altera pars declarari & limitari debet, quodammodo ipsius iudicis prioris nihil interest ad qualecunque commodum etiam honoris aut laudis consequendum, aut damnum qualecunque seu dedecus evitandum, sicuti *Abbas hic docet Mascard. concl. 124. Farin. n. 100.*

CAPITVLVM XXIX.

De testibus.

PARAPHRASIS.

Si testes producti sint tantum ad probandam exceptionem dilatoriam, non possunt à parte aduersâ cogi ad testificandum super causâ principali, immò nec admitti possunt, cum tantum iurauerint se veritatem dicturos super exceptione dilatoriâ; at verò si testes ad probandam peremptoriam exceptionem producti fuerint, tunc petente aduersario, jurare debent, se dicturos veritatem super toto negotio, & ita iurati cogendi haud dubie sunt ad testificandum de negotio principali, nisi super eo sufficiens testium productio præcesserit, aut si productioni re-

nuntiatum sit, vel testium depositiones publicatæ.

S V M M A R I V M.

1. Testes producti ad probandam exceptionem dilatoriam, non possunt cogi ad testificandum super causâ principali.
2. Testis productus super certo articulo pertinente ad meritum causæ, cogi potest ad iurandum de veritate dicenda super totâ causâ, quatenus cognitam habet.
3. Non permittendum, ut testes iurent tantum super certis articulis, sed cogendi ut iurent super totâ causâ.
4. Testis non iuratus examinari non debet.
5. Ad substantiam testimonii pertinet, ut iuramentum antecedit depositionem.
6. In scripto testes testimonium dare non possunt.

NOT. I. Testes producti ad probandam exceptionem dilatoriam non possunt compelli, ut deponant super causâ principali; cum enim exceptiones dilatoriæ tendant ad impediendum iudicii processum, vti docui in *c. 1. de litis contestat.* sequitur, quod testis productus super exceptione dilatoriâ, non possit examinari super negotio principali, quandoquidem non iuravit se dicturum veritatem super principali, esset enim contradictio, si testis receptus ad deponendum super exceptione dilatoriâ (v.g. quod extra diœcesin crimen commissum, aut extra iurisdictionis fines contractus institutus sit) jurare etiâ deberet super causâ principali, idemque locum habet, si testis producat super exceptione peremptoria vim habente dilatoriâ, cuiusmodi est exceptio litis finitæ per sententiam, transactionem &c. vti docui in *oit. c. 1.*

NOT. II. Testis productus super certo articulo pertinente ad meritum causæ, cogi potest à iudice, præsertim petente alterâ parte, ut iuret, se veritatem dicturum super totâ causâ, quatenus cognitam habet pro utrâque parte litigantium, juxta *c. Non sanè. 15. verb. illi enim. causâ. 15. q. 5. & c. Fratemitatis. in hoc tit.* & ita docet *Bartolus. in l. Si duo*

duo patroni. §. *Idem Julianus. ff. de iureiurando. gl. magna hic.* alioquin verò, si super vno tantum articulo iurârunt, non poterit examinari super aliis non connexis, vti hic docet *Imola. n. 2.* & breuiter tradit Speculator de testibus. §. *4. n. 2. & 3.* quòd nec iudex nec partes pati debent, vt testes jurent tantum super datis articulis, sed cogendi vt jurent super *dati articulis* & totâ causâ, nam

3 alioquin non valeret testimonium eorum, si quid dicerent extra illos articulos.

4 Not. III. Testis non juratus examinari non debet, quia non valet eius testimonium. ita *gl. hic recepta. verb. non iuncti & docui lib. 3. Th. Mor. Tract. 6. cap. 4. n. 6.* sed

5 Quæritur 1. An necessarium sit ad substantiam testimonii, vt iuramentum antecedit depositionem. Responso est affirmatiua, apud *Gail. lib. 1. obseru. 131. n. 9. Felinus. hic. n. 5.* qui tamen limitant. Si in continenti sequatur iuramentum, tunc moraliter loquendo, depositionem censi iuramento informatam, maximè cum iuramentum referatur ad præcedentem depositionem, ita vt sit veluti assertio repetita, eaque nunc jurata, quæ antea erat nuda. Sed bene admonet *Felinus*, non satis fore cautum parti, contra quam deponitur, si testis sine iuramento se examinari ratus deposuerit, si enim postea jurare jubeatur, non audebit suam dictum falsum retractare, mendaciumque fateri, & ita facillè peierabit.

6 Quæritur 2. Vtrum testes in scripto testimonium dare possint, responso est negatiua ex *c. Testes. 15. causâ. 3. q. 6.* vbi dicitur, quòd non per scripturam, sed præsentem testimonium veraciter proferte debeant, & docet *ibi Ioan. Turrecremata. 10. Andr. hic.* & alii apud *Farin. q. 80. n. 27.*

CAPITVLVM XXX.

Constitutus.

PARAPHRASIS.

Vacante Archidiaconatu Richemundie Archiepiscopus Eboracensis eum contulit Magistro Honorio, sed eiusdem Ecclesie

Decanus, & Capitulum existimantes conferendi potestatem ad se pertinere, tum per Concilium Lateranense sub Alexandro III. in *capitulo. 2. de concess. prebenda*, tum per priuilegii cuiusdam concessionem, vti legitur in *c. Post electionem. 7. cit. tit. lib. 3. decret.* eundem Archidiaconatum Magistro Rogelio contulerunt, & in possessionem introduxerunt, cum autem lis coram iudicibus delegatis, receptis etiam testibus, penderet, Honorius post interpositam appellationem spoliavit Rogelium, quare iste à Papâ commissionem impetrauit ad quosdam super restitutione ipsi faciendâ, sed Honorius in curiâ personaliter existens, mox alias litteras Papales impetrauit reuocatorias prioris commissionis, quippe cum per falsi suggestionem impetrata diceretur, inter alia etiam petebat Honorius à Pontifice, vt iuberet testium quorundam depositiones publicari, sed Rogelij Procurator ex aduerso stans, dicebat non esse publicandas, quia non in hac causâ, sed in aliâ diuersâ, quæ inter Archiepiscopum, & eundem Rogelium vertebatur testes producti fuerint; quare *Innoc. III.* noluit eas aperire, sed iudicum in partibus delegatorum examini commisit hanc formâ, vt si cognouerint testes coram prioribus delegatis iudicibus productos fuisse ab ipso Honorio, non permittatur eosdem testes denuò reproducere, cum prioribus attestationibus contentus esse debeat. Sin verò testes non ab Honorio, sed ab Archiepiscopo producti fuerint, tunc Honorius, si voluerit eosdem (sicuti & alios testes) in suâ causâ producere poterit.

SUMMARIVM.

1. Causâ ab vno iudice ad alium delegatum translata, attestationes vel appellationes facta à priori iudice petenda & publicanda.
2. Attestationes inter certas personas recepta in iudicio, ad petitionem tertia Personæ non sunt publicanda, nisi eius inter sit, nisi aduersarius consentiat.

3. Co.